Escolarització d'alumnat amb NEE (1)

written by Varios autores y autoras | 16 d'October de 2024

Quines claus ens dona la ciència?

Mireia Barrachina i Cristina Pérez-Manglano

Hui dia, en el marc de la inclusió educativa, **l'escolarització de l'alumnat amb necessitats educatives especials (NEE) en centres ordinaris no és una opció, sinó un dret**. El diàleg ha de centrar-se en com fer possible la seua plena inclusió: identificar i eliminar les barreres que impedixen l'accés, la participació i els màxims aprenentatges. No es tracta de decidir si és possible incloure a este alumnat, sinó de garantir el seu dret a compartir espais educatius on puguen desenvolupar-se i construir relacions significatives.

No obstant això, hem de reconéixer que existixen xifres preocupants de fracàs escolar, abandó i violència que afecten una part de l'alumnat amb NEE en centres ordinaris. Això reflectix que no tots els centres estan preparats per a oferir un entorn inclusiu de qualitat, encara que eixe siga l'objectiu que hem d'aconseguir. És per això que **la millor opció d'escolarització de l'alumnat amb NEE sempre**

serà aquella que es done en centres on s'implementen pràctiques basades en evidències científiques d'impacte social que garantisquen la seua inclusió.

La presa de decisions respecte a l'escolarització d'alumnat amb NEE és sempre complexa i ha de basar-se en un diàleg profund entre la família, els equips educatius i els equips especialitzats, sense oblidar al propi alumne o alumna. Tot això és molt important que partisca sempre d'arguments vàlids per a prendre les millors decisions. En este procés, **l'equip d'orientació educativa (EOE) exercix un paper principal, guiant i assegurant que es consideren les evidències científiques d'impacte social en la presa de decisions**. En este article intentarem aprofundir sobre alguns aspectes clau.

Els **avanços de la investigació en psicologia i educació** han transformat la nostra manera d'entendre l'aprenentatge, destacant la importància del diàleg i la interacció. Este **gir dialògic**, sustentat per la teoria de l'aprenentatge sociocultural de Vygotsky, sosté que aprenem no sols acumulant coneixements, com proposa Ausubel amb la seua **teoria de l'aprenentatge significatiu**, sinó principalment a través de la comunicació i l'intercanvi amb altres persones. A més, este enfocament no es limita únicament al llenguatge oral o escrit, sinó que també abasta formes de comunicació alternativa o augmentativa, ja que el desenrotllament cognitiu és un procés cultural que florix en el diàleg. Així, **les interaccions, en totes les seues formes, es convertixen en el autèntic motor de l'aprenentatge, el qual impulsa el desenvolupament, i no al revés**.

La neurociència és molt clara sobre este tema: el factor més influent en l'aprenentatge són les interaccions. Quantes més oportunitats es creen entre persones diverses,

millors seran els resultats. **Santiago Ramón y Cajal**, pare de la neurociència moderna, va dir "som arquitectes del nostre propi cervell" referint-se a la plasticitat cerebral, la qual implica que el cervell està en constant canvi i evolució, i que les nostres experiències i l'entorn modelen les connexions neuronals. Per tant, l'aprenentatge i el desenvolupament no estan limitats; tots i totes tenim la capacitat de continuar aprenent al llarg de la vida, sense excepcions.

Un context social positiu i desafiaments intel·lectuals adequats fomenten el potencial de tot l'alumnat. En conseqüència, és fonamental establir **altes expectatives** i oferir reptes cognitius a tot l'alumnat, especialment als qui més el necessiten. Per tant, si cada alumne o alumna té el potencial de donar forma al seu propi cervell i aprenentatge, sempre que se li proporcione l'entorn adequat, per què ha de ser diferent per a l'alumnat amb NEE? **Especialment a qui presenta majors reptes cognitius, hem de proporcionar més interaccions de qualitat**.

A més, hem de tindre en compte que **la inclusió d'estudiants amb NEE no sols els beneficia a ells, sinó també als seus companys i companyes. Estudis** demostren que, en interactuar, l'alumnat aprén a respectar les diferències, desenrotlla noves amistats i enfortix la seua paciència i capacitat cognitiva en ajudar a uns altres, enriquint així l'aprenentatge de tots i totes, creant un entorn més col·laboratiu i divers en la comunitat educativa.

La barrera no pot ser que els centres ordinaris o el professorat dels mateixos no se senta preparat per a proporcionar entorns d'aprenentatges de qualitat i amb altes expectatives a l'alumnat NEE. És important llevar-nos la por i això només s'aconseguix amb **formació basada en evidències científiques d'impacte social**.

En pròxims articles aprofundirem sobre experiències d’èxit, tant en centres ordinaris com en centres d’educació especial, que llancen llum sobre com millorar la inclusió en els nostres contextos.

Mireia Barrachina i Cristina Pérez-Manglano

[Imagen: Freepik]